

การศึกษาปัญหาการเขียนตอบข้อสอบวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท
A STUDY OF PROBLEMS IN WRITING ANSWERS TO PARTNERSHIP AND CORPORATION
LAW EXAM

สถิต จำเริญ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 และเปรียบเทียบวิธีการเขียนตอบข้อสอบที่สอบไม่ผ่าน (F) กับเกณฑ์การตรวจคำตอบของข้อสอบ และเพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายให้สอบผ่านอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 จำนวน 77 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายและแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายที่เป็นไปตามเกณฑ์การเขียนตอบข้อสอบอัตนัยแบบ 3 ส่วน คือ วางหลักกฎหมาย วินิจฉัย และสรุป นักศึกษาสามารถแยกประเภทข้อสอบอัตนัยได้และรู้เกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 : 15 : 5 โดยนักศึกษาประเมินทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของตนเองอยู่ในระดับไม่เกิน 5 คะแนน จำนวน 6 คน และผลการเปรียบเทียบวิธีการเขียนตอบข้อสอบที่สอบไม่ผ่าน (F) กับเกณฑ์การตรวจคำตอบของข้อสอบ พบว่า คะแนนวางหลักกฎหมายมีคะแนนที่สูงกว่าคะแนนการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายและการสรุปคำตอบ ซึ่งคะแนนการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายและสรุป ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 แสดงให้เห็นว่าเมื่อนักศึกษาเขียนตอบกฎหมายโดยทำการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายไม่ถูกต้องตามตรงคำตอบย่อมส่งผลต่อการสรุปคำตอบที่ผิดไปด้วย ดังนั้นจึงต้องฝึกฝนทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายข้อสอบตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 โดยต้องรู้และเข้าใจหลักเกณฑ์การเขียนข้อสอบทั้งแบบ IRAC และแบบสามส่วน มีความรู้ความเข้าใจหลักกฎหมายที่ถูกต้องแม่นยำ และมีความสามารถในการปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริงตามโจทย์อันจะทำให้สรุปคำตอบได้ถูกต้องด้วย ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการทำให้สอบผ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การเขียนตอบ, ข้อสอบ, กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สังกัดโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ABSTRACT

The purposes of the research were to study the writing method for answering law exam for third-year law students enrolling in Partnership and Company Law subject in semester 1 of academic year 2017, to compare the method to write a failed examination (F grade) with the exam answers criteria, and to study guidelines for solving problems regarding writing answer in law exam and improving students' ability to pass law exams. The sample group was 77 third-year law students. There were 9 students chosen by the purposive sampling method. The research instruments were an evaluation form for writing answers for law exams and interview forms. Data collected from the research was analyzed by using the content analysis method.

The results showed that students' law exams writing method conformed to subjective exam writing criteria, i.e., legal basis, analysis, and conclusion. Students were able to categorize the types of subjective exam and know the scoring criteria of 5: 15: 5. There were 6 students assessing their law exam writing skills at a level not exceeding 5 points. The results of a comparison of method to write a failed examination (F grade) with the exam answers criteria found that students could write answers about legal basis part better than analysis part and conclusion part. The score of the analysis part and conclusion part could be gained score less than 50 percent. It was found that when the students applied wrong law or regulation in their answers, the conclusion of such answers would be wrong as well. Therefore, law students have to increase writing skills for writing answers to law exams since the first year. The students should know and understand law exam writing methods such as the IRAC method and the three-part method. They also should have knowledge about law principles and regulation and be able to apply law and regulation with the questions correctly. Accordingly, the law students will successfully pass the law exams.

Keywords : Exams writing, Examination, Partnership and Company Law

บทนำ

การที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์ด้านการสอนวิชากฎหมายมากกว่า 10 แล้ว จึงทำให้เห็นสภาพปัญหาในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายที่มีสาเหตุหรือปัจจัยมาจากตัวผู้เรียน ผู้สอน ลักษณะของข้อสอบ รวมทั้งการวัดผลและประเมินผล ซึ่งรายวิชากฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัทนี้เป็นวิชาศึกษาเกี่ยวกับหลักกฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 22 และบริษัทมหาชนจำกัด ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.2535 จึงทำให้เนื้อหาของรายวิชาครอบคลุมทั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติ ประกอบกับเนื้อหาสาระของรายวิชาเป็นเรื่องที่ผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์หรือเกี่ยวข้องกับองค์กรทางธุรกิจทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคลทำให้ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจมากกว่ารายวิชาอื่น ส่วนลักษณะของข้อสอบจะเป็นข้อสอบอัตนัยแบบอุทาหรณ์หรือแบบตุ๊กตาที่ต้องการชี้วัดการนำหลักกฎหมายไปปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่กำหนดไว้ในโจทย์ที่ตั้งเป็นคำถามไว้แล้ว ซึ่งปัญหาของการเขียนตอบข้อสอบของวิชานี้คือ หลักกฎหมายที่ใช้จำนวนหลายมาตรา ความรับผิดชอบของบุคคลทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ซึ่งการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยแบบอุทาหรณ์หรือแบบตุ๊กตานี้จะใช้หลักการเขียนตอบแบบ 3 ส่วน คือ การวางหลักกฎหมาย วินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง และสรุปคำตอบ ส่วนเกณฑ์การวัดผลจะใช้วิธีวัดผลด้วยข้อสอบอัตนัยจำนวน 4 ข้อ ใช้เวลาสอบ 3 ชั่วโมง ซึ่งเป็นการสอบปลายภาคครั้งเดียว โดยคิดคะแนนร้อยละร้อยตามประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เรื่อง การวัดผลและการประเมินผลการศึกษาในระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555

จากการตรวจข้อสอบ การตรวจแบบฝึกหัด และพูดคุยให้คำแนะนำแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาวิชากฎหมายและการเขียนตอบข้อสอบวิชากฎหมาย พบว่านักศึกษาบางส่วนยังมีปัญหาด้านวิธีการศึกษากฎหมายและการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เป็นนักศึกษาใหม่ของหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตที่มีปัญหาการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายมีสาเหตุมาจากการขาดประสบการณ์การเขียนตอบข้อสอบกฎหมายและทักษะการเขียนตอบข้อสอบที่ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านกฎหมายให้เป็นตัวอักษรมีการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง ซึ่งการศึกษาวินิจฉัยปรับบทกฎหมายนั้นผู้เรียนจะต้องศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองให้มาก โดยผู้เรียนต้องอ่านหนังสือก่อนมาฟังบรรยาย และอ่านหนังสือหลังจากที่ฟังบรรยายแล้ว รวมทั้งต้องสร้างนิสัยให้เป็นผู้รักการอ่าน สิ่งสำคัญของการศึกษาวินิจฉัยปรับบทกฎหมาย คือ การฟังบรรยายจากอาจารย์ผู้สอน เพราะวิชากฎหมายเป็นวิชาบรรยายที่อาจารย์จะทำหน้าที่อธิบายขยายความหลักกฎหมาย แยกองค์ประกอบหรือหลักเกณฑ์ พร้อมยกตัวอย่าง กรณีศึกษาหรือคำพิพากษาศาลฎีกาประกอบการบรรยาย นอกจากนี้ นักศึกษาจะต้องมีการฝึกฝนทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย โดยผู้เรียนต้องฝึกฝนด้วยตนเองในการเขียนตอบข้อสอบ เช่น การทำแบบฝึกหัด การนำข้อสอบเก่ามาฝึกเขียนตอบ แล้วนำแบบฝึกหัดหรือข้อสอบนั้นให้อาจารย์ผู้สอนตรวจและให้

คำแนะนำ หากผู้เรียนสามารถเขียนตอบข้อสอบได้อย่างมีหลักเกณฑ์หรือรูปแบบที่ถูกต้องและสามารถสื่อสารให้ผู้ตรวจข้อสอบเข้าใจในสิ่งที่ตอบอย่างมีเหตุมีผลแล้ว ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำกฎหมายไปปรับใช้กับข้อเท็จจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการสอบปลายภาคของภาคการศึกษาที่ 1/2560 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ผ่านมา พบว่า ผลการสอบของนักศึกษาในรายวิชากฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท ที่มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนและเข้าสอบจำนวน 77 คน โดยมีนักศึกษาที่สอบได้คะแนนตั้งแต่ 60 คะแนน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 และนักศึกษาที่สอบได้คะแนนต่ำกว่า 60 คะแนน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 ซึ่งยังมีนักศึกษาที่สอบไม่ผ่าน (F) จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 11.68 ส่วนนักศึกษาที่ได้สอบผ่านได้เกรด A มีเพียง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 5.19 เท่านั้น จากการศึกษาค้นคว้าเมื่อเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการศึกษารายวิชากฎหมายและมีประสบการณ์ในการทำข้อสอบกฎหมายมาแล้ว ควรที่จะสอบผ่านในรายวิชากฎหมายและมีผลการเรียนที่ดีมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ซึ่งการเขียนตอบข้อสอบถือว่ามีสำคัญต่อการประเมินผลและวัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษากฎหมาย จากการตรวจข้อสอบรายวิชาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นว่านักศึกษาที่สอบได้เกรด A และนักศึกษาที่สอบไม่ผ่านได้เกรด F มีวิธีการเขียนตอบกฎหมายที่แตกต่างกัน และไม่ปฏิบัติตามตรงคำตอบและเกณฑ์การให้คะแนนของผู้ตรวจข้อสอบ โดยเกณฑ์การเขียนตอบข้อสอบกฎหมายจะต้องมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนแรก คือ การวางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคำถามหรือโจทย์ ส่วนที่สอง คือ การวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นปัญหาตามที่กำหนดไว้ในคำถาม โดยนักศึกษาต้องเขียนตอบให้ครบทุกประเด็นอย่างถูกต้องและชัดเจน และส่วนสุดท้าย คือ การสรุปคำตอบ แต่ปรากฏว่านักศึกษาบางส่วนยังเขียนตอบข้อสอบไม่เป็นไปตามหลักการเขียนตอบข้อสอบอรรถนัยเพื่อให้ได้คะแนน จนส่งผลทำให้สอบผ่านรายวิชาดังกล่าว ดังนั้น การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จะทำให้ทราบถึงวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาที่จะใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างการเขียนตอบข้อสอบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

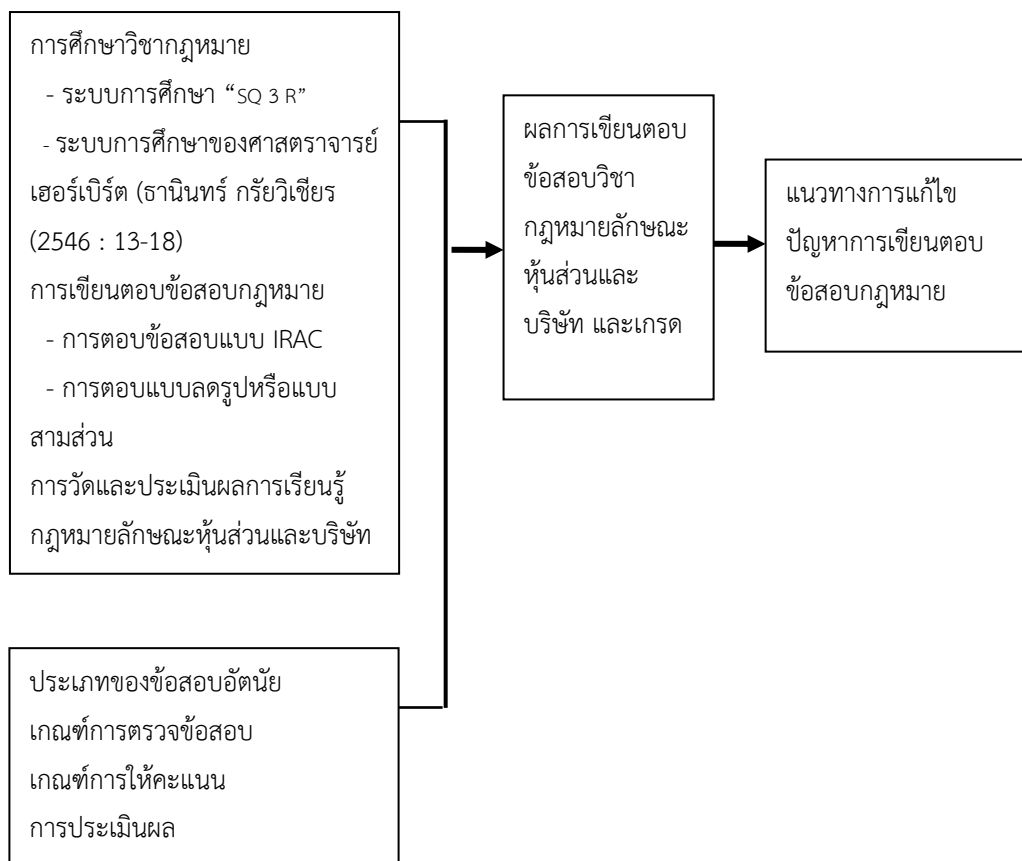
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560
2. เพื่อเปรียบเทียบวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายในรายวิชากฎหมายลักษณะหุ้นส่วนและบริษัทที่สอบไม่ผ่าน (F) กับเกณฑ์การตรวจคำตอบของข้อสอบ
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายให้สอบผ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560
2. ทำให้สามารถเปรียบเทียบวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายในรายวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่สอบไม่ผ่าน (F) กับเกณฑ์การตรวจคำตอบของข้อสอบ
3. ทำให้ทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายให้สอบผ่านอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท ปีการศึกษาที่ 1/2560 จำนวน 77 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท ปีการศึกษาที่ 1/2560 จำนวน 77 คน มีวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและขั้นตอนการสุ่ม โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จากนักศึกษาที่สอบไม่ผ่านโดยได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน จำนวน 9 คน เพื่อตอบแบบสัมภาษณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย และแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา เพื่อทราบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย แล้วนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ เรียกว่า แบบประเมินวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย แบ่งเป็น 3 ส่วนในแต่ละข้อ ดังนี้ ส่วนที่ 1 คือหลักกฎหมาย/มาตรา ส่วนที่ 2 คือ ประเด็นของการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง และส่วนที่ 3 คือบทสรุป และแบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปและการเขียนตอบข้อสอบวิชากฎหมาย แล้วนำเครื่องมือดังกล่าวให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องและคุณภาพของเครื่องมือ นำเครื่องมือให้ผู้ทรงตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้ในการวิเคราะห์วิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายในรายวิชากฎหมายแพ่งลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท ที่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 และได้สอบปลายภาคด้วยข้อสอบอัตนัย 4 ข้อ ใช้เวลาสอบ 3 ชั่วโมง โดยเนื้อหาข้อสอบครอบคลุมเนื้อหาตามคำอธิบายรายวิชา เมื่อนักศึกษาสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำข้อสอบที่ได้มาตรวจคำตอบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยผู้วิจัยทำการสุ่มจากสมุดคำตอบของนักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนนเพื่อนำมาวิเคราะห์วิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์การตรวจข้อสอบของอาจารย์ผู้สอน ส่วนการเก็บแบบสัมภาษณ์จะสุ่มแบบเจาะจงแล้วนำกลุ่มตัวอย่างที่สุ่ม เพื่อสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ โดยจัดบันทึกตามประเด็นคำถาม เมื่อเห็นว่ามีข้อมูลที่ได้รับนั้นเพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ก็จะยุติการสนทนากลุ่มแล้วมีการนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตรวจข้อสอบของอาจารย์ผู้สอน วิเคราะห์เชื่อมโยงของเกณฑ์การตอบข้อสอบ โดยนำเสนอเกณฑ์การประเมินผลที่มีความสัมพันธ์กับการเขียนตอบข้อสอบเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

4.1 หลักกฎหมาย/มาตรา

มีครบทุกมาตรา (100%)	ได้ 5 คะแนน
มีเกือบครบ (50-99%)	ได้ 3-4 คะแนน
มีบางมาตรา (1-49%)	ได้ 1-2 คะแนน
ไม่มีหลักกฎหมาย (0%)	ได้ 0 คะแนน

4.2 ประเด็นของการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง

มีครบทุกประเด็นอย่างถูกต้อง (100%)	ได้ 15 คะแนน
มีเกือบครบทุกประเด็น (50-99%)	ได้ 8-14 คะแนน
มีเพียงบางประเด็น (1-49%)	ได้ 1-7 คะแนน
ไม่ครบและไม่ตรงประเด็น (0%)	ได้ 0 คะแนน

4.3 บทสรุป

มีการสรุปครบถ้วนและถูกต้อง (100 %)	ได้ 5 คะแนน
มีการสรุปเกือบครบ (50-99 %)	ได้ 3-4 คะแนน
มีการสรุปบางส่วน (1-49 %)	ได้ 1-2 คะแนน
ไม่มีการสรุปหรือไม่ถูกต้อง (0 %)	ได้ 0 คะแนน

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เช่นเดียวกัน จะทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน และวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของหมวดหมู่กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ โดยนำเสนอกรอบแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กันเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 รวมถึงการเปรียบเทียบวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายในรายวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่สอบไม่ผ่าน (F) กับเกณฑ์การตรวจคำตอบของข้อสอบ จากการเก็บข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. วิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จากการเก็บข้อมูลจากผลประเมินการเขียนตอบของนักศึกษาที่สอบวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัทของนักศึกษาที่มีผลคะแนนน้อยกว่า 50 คะแนน จำนวน 9 ชุด และการสัมภาษณ์นักศึกษาดังกล่าวจำนวน 9 คน ได้ผลการวิจัยดังนี้

1.1 การเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา

จากผลการเขียนตอบข้อสอบรายวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัทของนักศึกษาที่สอบแล้วได้คะแนนน้อยกว่า 50 คะแนน จำนวน 9 ชุด ซึ่งการวัดผลด้วยข้อสอบอัตนัย 4 ข้อ ข้อละ 25 คะแนน เวลาในการสอบ 3 ชั่วโมง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามส่วนของการเขียนตอบข้อสอบวิชากฎหมายตามเกณฑ์ที่ผู้สอนกำหนดและตามเกณฑ์การเขียนตอบอัตนัยแบบวางหลักกฎหมายต่อ 1 ข้อ คือ ส่วนคะแนนวางหลักกฎหมาย/มาตรา เต็ม 5 คะแนน ส่วนคะแนนวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง เต็ม 15 คะแนน และคะแนนสรุป เต็ม 5 คะแนน และเมื่อคิดเป็น 100 คะแนนจากข้อสอบ 4 ข้อ จะมีอัตราส่วนคะแนน คือ ส่วนคะแนนวางหลักกฎหมาย/มาตรา เต็ม 20 คะแนน ส่วนคะแนนวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง เต็ม 60 คะแนน และคะแนนสรุป เต็ม 20 คะแนน ผลการวิจัย พบว่าวิธีการเขียนตอบของนักศึกษาส่วนมากเขียนตอบเป็นไปตามหลักเกณฑ์การเขียนตอบข้อสอบวิชากฎหมาย โดยใช้หลักเขียนตอบอัตนัยแบบวางหลัก แต่มีนักศึกษาคนที่ 2 เกือบทุกข้อจะไม่วางหลักกฎหมาย และนักศึกษาส่วนมากทำข้อสอบไม่ครบ โดยนักศึกษาคนที่ 1 ทำข้อ 4 ไม่ทันเวลา จึงเขียนตอบเฉพาะสรุป ว่า “สรุป นายคิลลาจะเรียกค่าเสียหายจากนายเอกได้แต่เพียงผู้เดียว” คนที่ 2 ทำข้อ 3 ไม่ทันเวลา จึงเขียนตอบว่า “วินิจฉัย นายเอก นายโท และนายตรี ตกลงเข้าหุ้นส่วนกันโดยตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดมีวัตถุประสงค์ขายปุ๋ยเคมี โดยนายเอก” แล้วทำการสรุปว่า “สรุป สามารถฟ้องร้องค่าเสียหายจากนายโทได้ เพราะนายโทไม่ซื่อสัตย์กับห้างหุ้นส่วนของตน” คนที่ 8 ไม่ทำข้อที่ 4 ทำให้ได้คะแนนข้อนี้ 0 คะแนน และคนที่ 9 ทำข้อ 4 ไม่ทันเวลา จึงเขียนตอบว่า “ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้วางหลักไว้ดังนี้.....วินิจฉัย จากกรณีศึกษา การที่นายเอกขับรถไปชนนั้นอันเนื่องมาจากการทำงานของห้างหุ้นส่วน....สรุป ข้าพเจ้าจะให้คำปรึกษา”

นักศึกษาส่วนมากได้คะแนนวางหลักกฎหมาย 0 คะแนน เนื่องมาจากการไม่วางหลักกฎหมายหรือพบบัญญัติมาตราที่จะนำมาวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง ได้แก่ คนที่ 1 ไม่วางหลักกฎหมายทั้งข้อ 3 และข้อ 4 คนที่ 2 ไม่วางหลักกฎหมายทั้งข้อ 2, 3 และ 4 ส่วนข้อ 1 วางหลักกฎหมายไม่ครบโดยวางหลักกฎหมายมาเพียง 1 มาตราเท่านั้น คนที่ 4 ไม่วางหลักกฎหมายในข้อ 3 คนที่ 5 ไม่วางหลักกฎหมายในข้อ 1 ส่วนข้อ 4 วางหลักกฎหมายไม่ถูกต้อง คนที่ 8 ไม่ได้ทำข้อ 4 จึงไม่มีการวางหลักกฎหมาย และคนที่ 9 ไม่วางหลักกฎหมายในข้อที่ 3 ส่วนข้อ 4 ไม่ทันเวลาจึงไม่มีการวางหลักกฎหมาย

นักศึกษาส่วนมากได้คะแนนวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริงตามประเด็นคำถามของข้อสอบได้คะแนนน้อย โดยมีสาเหตุมาจากวินิจฉัยผิดไปจากหลักกฎหมายหรือผิดธง ดังนี้ คนที่ 1

วินิจฉัยผิดทั้ง 4 ข้อ ทำให้ได้คะแนนวินิจฉัยเพียง 12 คะแนน คนที่ 2 วินิจฉัยผิดทั้ง 4 ข้อ ทำให้ได้คะแนนวินิจฉัยเพียง 19 คะแนน คนที่ 3 และคนที่ 4 วินิจฉัยผิดตรงคำตอบบางข้อและในบางข้อวินิจฉัยไม่ละเอียดเพียงพอ ทำให้ได้คะแนนวินิจฉัยเพียง 22 คะแนน และ 21 คะแนนตามลำดับ คนที่ 5 วินิจฉัยถูกต้องเพียง 1 ข้อ แต่ข้ออื่นๆ วินิจฉัยผิดตรงคำตอบ จึงทำให้ได้คะแนนวินิจฉัยเพียง 19 คะแนน คนที่ 6 และคนที่ 7 วินิจฉัยผิดตรงคำตอบบางข้อ และบางข้อวินิจฉัยไม่ละเอียดชัดเจนเพียงพอ ทำให้ได้คะแนนวินิจฉัยค่อนข้างมาก คือ 27 คะแนน ทั้งสองคน คนที่ 8 วินิจฉัยไม่ละเอียดครบถ้วนทุกประเด็นและไม่ทำข้อ 4 จึงทำให้ได้คะแนนวินิจฉัยค่อนข้างมาก คือ 28 คะแนน ส่วนคนที่ 9 วินิจฉัยถูกต้องเพียง 1 ข้อ แต่ข้ออื่น ๆ วินิจฉัยไม่ถูกต้องครบถ้วน ประกอบกับทำข้อ 4 ไม่ทันเวลา จึงทำให้ได้คะแนนวินิจฉัยเพียง 25 คะแนน

มีนักศึกษาบางคนเขียนตอบข้อสอบ โดยใช้ภาษาพูดหรือเขียนภาษาไทยไม่ถูกต้อง เช่น คำว่า “ผูกพัน” เขียนไม่ครบคำขาดหายไป เช่น “...จะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้...” หรือ “...นายแดงที่เป็นเสียงส่วนต้องยินยอม...” หรือ “...บริษัทไปแนะนำลูก ซึ่งจากลัทธิยนต์ส่วนตัวของนายเอกเบรคแตก...” หรือ “...และได้ได้ไปจดทะเบียนตั้งบริษัท...” รวมทั้งบางคนใช้คำย่อ เช่น ปพพ. ใช้แทนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งคำย่อนี้เป็นคำย่อที่ไม่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ควรใช้ ป.พ.พ. ส่วนการวางหลักกฎหมายนั้นนักศึกษาบางคนเขียนเพียงเลขมาตราแต่ไม่มีเนื้อหาของกฎหมาย เช่น “ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้วางหลักไว้ดังนี้ มาตรา 1012 มาตรา 1015 มาตรา 1064 มาตรา 1065” บางคนเขียนหลักกฎหมายแต่ไม่มีเลขมาตรา เช่น “ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้วางหลักไว้ดังนี้”

มาตรา อันสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเข้ากันเพื่อทำกิจการร่วมกัน โดยวัตถุประสงค์แบ่งปันผลกำไรอันจะพึงได้แก่กิจการนั้น

มาตรา อันสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ท่านจัดออกเป็นสามประเภทดังต่อไปนี้ (2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด...”

นอกจากนี้เมื่อนักศึกษาบางคนเขียนขอความเห็นใจหรือเขียนเรื่องส่วนตัวหรือปัจเจกชีวิต เช่น “...เขียนช้าครับเลยไม่ทัน” รวมทั้งปัญหาเรื่องลายมือที่จะมีส่วนในการพิจารณาให้คะแนนเพราะบางคนลายมืออ่านยาก

1.2 ปัญหาการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษา

จากการสัมภาษณ์นักศึกษา พบว่ามีผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.67 และเพศชาย ร้อยละ 33.33 นักศึกษาทุกคนเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 1.01-2.00 คิดเป็นร้อยละ 77.78 รองลงมา เกรดเฉลี่ยสะสม 0.00-1.00 คิดเป็นร้อยละ 22.22 และมีประเด็นดังต่อไปนี้

1.2.1 นักศึกษาเห็นว่าข้อสอบวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัทควรเป็นข้อสอบแบบอุทธรณ์ (ตุ๊กตา) จำนวน 6 คน มากกว่าข้อสอบแบบบรรยาย (ความจำ) เพราะเป็นวิชาที่มีมาตราและสามารถนำมาตรามาปรับใช้กับข้อเท็จจริงได้ และเขียนตอบได้ง่ายกว่าแบบบรรยาย

1.2.2 นักศึกษาทุกคนมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ข้อสอบแบบอุทธรณ์หรือตุ๊กตานั้นมีการกำหนดข้อเท็จจริงเพื่อวินิจฉัย มีการจับประเด็นและวินิจฉัยปรับบทเข้ากับข้อเท็จจริงแล้ว ฟันธง โดยการวางหลักกฎหมาย วินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง สรุปคำตอบ

1.2.3 นักศึกษาทุกคนมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าข้อสอบแบบบรรยายนั้น มีลักษณะเป็นข้อสอบที่ทำความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย แล้วนำมาเขียนบรรยายตอบให้ครบตามข้อคำถาม ผู้ตอบจึงต้องมีความจำและความเข้าใจ เพราะข้อสอบบรรยายจะต้องตอบคำถามตามความเข้าใจของนักศึกษาและถ้าไม่มีความเข้าใจพร้อมกับจำไม่ได้ก็ไม่สามารถตอบข้อสอบได้

1.2.4 นักศึกษาส่วนมากเห็นว่าเกณฑ์การให้คะแนนของผู้ตรวจข้อสอบวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัทควรแบ่งสัดส่วนระหว่างหลักกฎหมาย วินิจฉัยและสรุป เป็นดังนี้ หลักกฎหมาย 5 คะแนน วินิจฉัย 15 คะแนน และสรุป 5 คะแนน จำนวน 4 คน ส่วนบางคนเห็นว่าหลักกฎหมาย คะแนน 10 คะแนน วินิจฉัยควรให้ 10 คะแนน สรุปควรให้ 5 คะแนน จำนวน 2 คน และบางส่วนเห็นว่าควรให้คะแนนวางหลักกฎหมายครบ ทั้งระบุเลขมาตรา เต็ม 5 คะแนน วินิจฉัย เต็ม 10 คะแนน พร้อมสรุป 10 คะแนน รวม 25 คะแนน

1.2.5 นักศึกษาทุกคนมีหลักเกณฑ์ในการเขียนตอบข้อสอบแบบอุทธรณ์หรือตุ๊กตาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ มีการวางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องลงไปข้อสอบ ปรับบทกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริงตามประเด็นที่ตั้งไว้ สรุปข้อเท็จจริง ส่วนหลักเกณฑ์ในการเขียนตอบข้อสอบแบบบรรยายนักศึกษาคณะทุกคนเห็นว่า ต้องทำความเข้าใจหลักและแนวข้อสอบ เขียนคำตอบให้ตรงกับโจทย์ที่ถาม และไม่ตอบนอกเหนือจากคำถาม เน้นการบรรยายถึงความหมาย ความเป็นมาและองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อธิบายถึงหัวข้อหลักของเรื่องนั้นๆ

1.2.6 นักศึกษาเห็นว่าปัจจัยที่ทำให้สอบผ่านวิชากฎหมายได้เรียงตามลำดับ ดังนี้ เขียนตอบข้อสอบได้ดี อ่านหนังสือมาก ท่องจำตัวบทกฎหมายได้ และเข้าเรียนทุกครั้ง

1.2.7 นักศึกษามีแนวทางในการแก้ปัญหาการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายอย่างไรเพื่อให้สอบผ่านวิชากฎหมายได้ พบว่ามีแนวทางดังต่อไปนี้

1) แบบบรรยาย ควรอ่านและทำความเข้าใจให้ได้ก่อนแล้วจึงจะนำมาเขียนจะทำให้ไม่เขียนนอกนอกประเด็นไปจากนั้น ส่วนแบบอุทธรณ์ควรจะเริ่มจากการตีโจทย์คำถามให้เข้าใจก่อนจึงจะสามารถเขียนตอบข้อสอบได้

2) แบบบรรยาย ต้องบรรยายให้ตรงกับหัวข้อที่ถาม ไม่บรรยายนอกประเด็นและวนไปวนมา เข้าเนื้อหาให้ได้มากที่สุด ส่วนแบบอุทธรณ์ วางหลักกฎหมายให้ถูกต้องกับการกระทำ

ความผิดหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ วินิจฉัยให้ได้ว่ามีความผิดหรือไม่ และมีความผิดในเรื่องใด พร้อมสรุปให้ตรงประเด็น

3) แนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ การเขียนข้อสอบแบบบรรยาย คือ ต้องให้บรรยาย ในขั้นพื้นฐานไม่ลงลึกจนเกินไป ข้อสอบแบบอุทธรณ์ ควรไม่ซับซ้อนเกินไป ไม่ยากเกินไปซึ่งบางคนอาจ มีความจำไม่เท่ากัน หลักมาตราไม่เยอะเกินไป

4) ในส่วนข้อสอบแบบอุทธรณ์ข้าพเจ้าอาศัยการสังเกตข้อสอบเก่าของแต่ละ มหาวิทยาลัยในการแก้ไขในการเขียนตอบข้อสอบ ส่วนวิชาบรรยายข้าพเจ้าได้ไปดูคำถามและแนว คำตอบในอินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นการแก้ไขการเขียนตอบ

5) ข้อสอบแบบบรรยายจะต้องเขียนให้ผู้อ่านเข้าใจและรู้ข้อมูลที่เขียนอย่างเข้าใจ ข้อสอบแบบอุทธรณ์จะต้องเขียนหลักกฎหมายและวินิจฉัยให้ตรงกับข้อเท็จจริงในคำถาม และสรุปให้ น้อยและเข้าใจง่าย

6) แบบอุทธรณ์ เขียนตอบให้ครบ วางหลักมาตรา วินิจฉัย พร้อมสรุปให้ครบทุก ข้อ แบบบรรยายตอบให้ตรงประเด็น อธิบายให้ละเอียดพร้อมสรุป

7) แบบบรรยายต้องอ่านหนังสือเยอะๆ ทำความเข้าใจให้มากๆ

8) แบบบรรยาย คือ การทดลองเขียนโดยการอ่านเนื้อหาและสรุปเนื้อหาที่สำคัญ เขียนเหมือนตอบข้อสอบจริง และตรวจสอบข้อบกพร่อง ส่วนแบบอุทธรณ์ คือ การอ่านเนื้อหาและ ใจความสำคัญ จุดมุ่งหมายของกฎหมายนั้น ๆ และนำปัญหาข้อเท็จจริงปรับกับหลักกฎหมายและพันธ ะสรุปข้อเท็จจริงนั้น ๆ

9) แบบอุทธรณ์ คือ ทำความเข้าใจตัวบทกฎหมายให้ถ่องแท้หรือวิธีการนำไปใช้ ให้ดีและควรอ่านคำถามให้แน่ชัดว่าคำถามถามเรื่องอะไร

1.2.8 นักศึกษาให้คะแนนเกี่ยวกับทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับคะแนนดังต่อไปนี้

1) นักศึกษาประเมินตนเอง ให้คะแนน 3 จำนวน 1 คน ดังนี้ “อยู่ในระดับ 3 เพราะบรรยายไม่ค่อยตรงกับตัวโจทย์ เขียนไม่ทัน อ่านหนังสือไม่ตรงกับข้อสอบ”

2) นักศึกษาประเมินตนเอง ให้คะแนน 4 จำนวน 1 คน ดังนี้ “อยู่ในระดับ 4 เต็ม 10 เพราะข้าพเจ้ายังปรับบทกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริงไม่ชัดเจน”

3) นักศึกษาประเมินตนเอง ให้คะแนน 5 จำนวน 4 คน ดังนี้ “5 คะแนน เพราะมี ปัญหาในการจำตัวบทและทำให้ไม่สามารถนำมาเขียนวินิจฉัยให้สอดคล้องและถูกหลักได้” “อยู่ในระดับ 5 เพราะเวลาวางหลักกฎหมายลืมเลขมาตราและจำเลขมาตราได้แต่ลืมหลักกฎหมาย วินิจฉัยยังไม่ตรง กับประเด็นข้อปัญหาที่ถามเท่าไร แต่สรุปได้ พอเข้าใจ ความคิดของตัวเอง” “5 คะแนน เพราะยังไม่ สามารถท่องจำตัวบทกฎหมายได้หมด และไม่ค่อยอ่านหนังสือ” และ “5 คะแนน เพราะคิดว่าเรายังทำ

ได้ไม่เต็มที่ ต้องเว้นระยะของตนเองออกเพื่อเป็นแรงผลักดันให้ตัวเองไม่ถึง 10 คะแนน ตัวเราคิดว่าคะแนนเราสูง การพัฒนาของเราก็จะช้าหรือไม่พัฒนาเลย”

4) นักศึกษาประเมินตนเอง ประเมินให้คะแนน 7 จำนวน 3 คน ดังนี้ “7 คะแนน เพราะ ในการเขียนข้อกฎหมายยังเขียนไม่ครบตามข้อเท็จจริงและวินิจฉัยยังไม่ละเอียด” “แบบอุทาหรณ์ (ตุ๊กตา) อยู่ในระดับ 7 เพราะมีความเข้าใจมากกว่า แบบบรรยายอยู่ในระดับ 5” และ “ให้ระดับ 7/10 เนื่องจากในบางครั้งการอธิบายไม่ดีพอ เนื่องจากการวางแผนในการเขียนผิดพลาด”

2. การเปรียบเทียบวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายในรายวิชากฎหมายลักษณะทางหุ้นส่วนและบริษัทที่สอบไม่ผ่าน (F) กับเกณฑ์การตรวจคำตอบของข้อสอบ

การนำเสนอผลการเขียนตอบข้อสอบวิชากฎหมายลักษณะทางหุ้นส่วนและบริษัทของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 เปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินผล สามารถนำเสนอเป็นรายชื่อของแต่ละคนได้ดังนี้

2.1 ผลการประเมินการเขียนตอบข้อ 1. จากนักศึกษาทั้ง 9 คน สามารถแยกตามเกณฑ์การประเมินผล ดังต่อไปนี้

2.1.1 หลักกฎหมาย/มาตรา พบว่า นักศึกษาส่วนมากวางหลักกฎหมายเกือบครบได้ 3-4 คะแนน จำนวน 5 คน รองลงมา มีบางมาตราได้ 1-2 คะแนน จำนวน 2 คน และมีครบทุกมาตราได้ 5 คะแนน จำนวน 1 คนและไม่มีมาตรา ได้ 0 คะแนน จำนวนเท่ากัน คือ 1 คน

2.1.2 ประเด็นของการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง พบว่า นักศึกษาส่วนมากมีการตอบข้อสอบเกือบครบทุกประเด็น ได้ 8-14 คะแนน จำนวน 5 คน (ช่วงคะแนน 8-9 คะแนนเท่านั้น) รองลงมาคือ เพียงบางประเด็น ได้ 1-7 คะแนน จำนวน 3 คน และตอบไม่ครบและไม่ตรงประเด็น ได้ 0 คะแนน จำนวน 1 คน

2.1.3 บทสรุป พบว่า นักศึกษาส่วนมากมีการสรุปบางส่วน ได้ 1-2 คะแนน จำนวน 4 คน รองลงมา คือมีการสรุปเกือบครบ ได้ 3-4 คะแนน จำนวน 3 คน และมีการสรุปครบถ้วนและถูกต้อง ได้ 5 คะแนน และไม่มีการสรุปหรือไม่ถูกต้องเลย ได้ 0 คะแนน จำนวนเท่ากัน คือ 1 คน

2.2 ผลการประเมินการเขียนตอบข้อ 2 จากนักศึกษาทั้ง 9 คน สามารถแยกตามเกณฑ์การประเมินผล ดังต่อไปนี้

2.2.1 หลักกฎหมาย/มาตรา พบว่า นักศึกษาส่วนมากวางหลักกฎหมายเกือบครบ ได้ 3-4 คะแนน จำนวน 5 คน รองลงมา คือมีครบทุกมาตรา ได้ 5 คะแนน จำนวน 2 คน และมีบางมาตรา ได้ 1-2 คะแนน และไม่มีมาตรา ได้ 0 คะแนน จำนวนเท่ากัน คือ 1 คน

2.2.2 ประเด็นของการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง พบว่า นักศึกษาส่วนมากมีการตอบข้อสอบเกือบครบทุกประเด็น ได้ 8 - 14 คะแนน จำนวน 5 คน (มี 1 คนได้ 14 คะแนน) รองลงมาคือ เพียงบางประเด็น ได้ 1-7 คะแนน จำนวน 4 คน

2.2.3 บทสรุป พบว่า นักศึกษาส่วนมากไม่มีการสรุปหรือไม่ถูกต้อง ได้ 0 คะแนน จำนวน 4 คน รองลงมา คือ มีการสรุปเกือบครบ ได้ 3-4 คะแนน จำนวน 3 คน และมีการสรุปบางส่วน ได้ 1-2 คะแนน จำนวน 2 คน

2.3 ผลการประเมินการเขียนตอบข้อ 3 จากนักศึกษาทั้ง 9 คน สามารถแยกตามเกณฑ์การประเมินผล ดังต่อไปนี้

2.3.1 หลักกฎหมาย/มาตรา พบว่า นักศึกษาส่วนมากไม่วางหลักกฎหมาย ได้ 0 คะแนน จำนวน 4 คน รองลงมาคือ มีบางมาตราได้ 1-2 คะแนน จำนวน 3 คน และมีเกือบครบได้ 3-4 คะแนน จำนวน 2 คน

2.3.2 ประเด็นของการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง พบว่า นักศึกษาส่วนมากตอบเพียงบางประเด็น ได้ 1-7 คะแนน จำนวน 7 คน รองลงมาคือ มีเกือบครบทุกประเด็น ได้ 8-14 คะแนน และตอบไม่ครบและไม่ตรงประเด็น ได้ 0 คะแนน จำนวนเท่ากัน คือ 1 คน

2.3.3 บทสรุป พบว่า นักศึกษาส่วนมากไม่มีการสรุปหรือไม่ถูกต้องเลย ได้ 0 คะแนน จำนวน 5 คน รองลงมา คือ มีการสรุปบางส่วน ได้ 1-2 คะแนน จำนวน 3 คน และมีการสรุปเกือบครบได้ 3-4 คะแนน จำนวน 1 คน

2.4 ผลการประเมินการเขียนตอบข้อ 4 จากนักศึกษาทั้ง 9 คน สามารถแยกตามเกณฑ์การประเมินผล ดังต่อไปนี้

2.4.1 หลักกฎหมาย/มาตรา พบว่า นักศึกษาส่วนมากไม่วางหลักกฎหมายเลย ได้ 0 คะแนน จำนวน 5 คน รองลงมาคือ มีบางมาตราได้ 1-2 คะแนน จำนวน 4 คน

2.4.2 ประเด็นของการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง พบว่า นักศึกษาส่วนมากตอบไม่ครบและไม่ตรงประเด็น ได้ 0 คะแนน จำนวน 5 คน รองลงมา คือ ตอบเพียงบางประเด็น ได้ 1-7 คะแนน จำนวน 3 คน และตอบมีเกือบครบทุกประเด็น ได้ 8-14 คะแนน จำนวน 1 คน

2.4.3 บทสรุป พบว่า นักศึกษาส่วนมากไม่มีการสรุปหรือไม่ถูกต้อง ได้ 0 คะแนน จำนวน 6 คน รองลงมา คือ มีการสรุปบางส่วน ได้ 1-2 คะแนน จำนวน 3 คน

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบอัตราคะแนนรายข้อและประเด็น

คนที่	หลักกฎหมาย/ มาตรา (20 คะแนน)	ร้อยละ 20	การวินิจฉัยปรับ บทกฎหมายกับ ข้อเท็จจริง (60 คะแนน)	ร้อยละ 60	บทสรุป (20 คะแนน)	ร้อยละ 20	คะแนน รวม 100 คะแนน	ร้อยละ 100
1	10	50.00	12	20.00	1	5.00	23	23.00
2	2	10.00	19	31.66	0	0.00	21	21.00
3	9	45.00	22	36.66	4	20.00	35	35.00
4	8	40.00	21	35.00	7	35.00	36	36.00

คนที่	หลักกฎหมาย/ มาตรา (20 คะแนน)	ร้อยละ 20	การวินิจฉัยปรับ บทกฎหมายกับ ข้อเท็จจริง (60 คะแนน)	ร้อยละ 60	บทสรุป (20 คะแนน)	ร้อยละ 20	คะแนน รวม 100 คะแนน	ร้อยละ 100
5	8	40.00	19	31.66	9	45.00	36	36.00
6	5	25.00	27	45.00	5	25.00	37	37.00
7	10	50.00	27	45.00	5	25.00	42	42.00
8	11	55.00	28	46.66	7	35.00	46	46.00
9	7	35.00	26	43.33	9	45.00	40	40.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ในด้านหลักกฎหมาย/มาตรา ได้คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50 จำนวน 3 คน ได้แก่ คนที่ 8 ได้ร้อยละ 55.00 รองลงมาคือ คนที่ 1 และคนที่ 7 ได้คะแนนเท่ากันร้อยละ 50.00 ส่วนด้านประเด็นของการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 จำนวน 9 คน และด้านการสรุป ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 จำนวน 9 คนเช่นเดียวกัน ส่วนนักศึกษาที่มีผลคะแนนทุกด้านน้อยกว่าร้อยละ 50 มีจำนวน 6 คน ได้แก่ นักศึกษาคนที่ 2, 3, 4, 5, 6 และคนที่ 9 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาไม่สามารถวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริงและสรุปคำตอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องได้จึงทำให้ได้คะแนนใน 2 ส่วนนี้น้อยมาก แสดงให้เห็นว่าเมื่อนักศึกษาเขียนตอบกฎหมายโดยวินิจฉัยปรับบทกฎหมายไม่ถูกต้องตามตรงคำตอบย่อมส่งผลต่อการสรุปคำตอบที่ผิดไปด้วย รวมทั้งนักศึกษาส่วนใหญ่ได้คะแนนวางหลักกฎหมายที่น้อยด้วย ทำให้คะแนนสอบไม่ถึงเกณฑ์ที่จะสอบผ่านได้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

1. วิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการเขียนตอบข้อสอบรายวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัทของนักศึกษาที่สอบแล้วได้คะแนนน้อยกว่า 50 คะแนน นักศึกษามีความสามารถในการเขียนตอบข้อสอบอัตโนมัติตามรูปแบบการเขียนตอบข้อสอบอัตโนมัติแบบวางหลักกฎหมาย เพราะนักศึกษาเขียนได้ครบทั้ง 3 ส่วน คือ วางหลักกฎหมาย/มาตรา วินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง และสรุป ซึ่งสอดคล้องกับยงยศ เอี่ยมทอง (2547 : 4) กล่าวว่าไว้ว่าโครงสร้างของการเขียนตอบแบบสามส่วน คือ ย่อหน้าที่หนึ่งเป็นหลักกฎหมาย ย่อหน้าที่สองเป็นการปรับข้อเท็จจริงในคำถามกับหลักกฎหมาย และย่อหน้าที่สามเป็นการสรุปคำตอบ เพราะนักศึกษาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และมีประสบการณ์ในการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายมาแล้ว รวมทั้งนักศึกษาได้รับการอบรมเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของหลักสูตรนิติ

ศาสตรบัณฑิตที่จัดโครงการอบรมการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายให้นักศึกษาในระหว่างที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มาแล้ว และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการสัมภาษณ์นักศึกษาที่เห็นว่าข้อสอบวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัทควรเป็นข้อสอบแบบอุทาหรณ์ (ตุ๊กตา) เพราะเป็นวิชาที่มีมาตราและสามารถนำมาตรา มาปรับใช้กับข้อเท็จจริงได้และเขียนตอบได้ง่ายกว่าแบบบรรยาย นักศึกษาทุกคนยังมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าข้อสอบแบบอุทาหรณ์หรือตุ๊กตานั้นมีการกำหนดข้อเท็จจริงเพื่อวินิจฉัย มีการจับประเด็นและวินิจฉัยปรับบทเข้ากับข้อเท็จจริงแล้วพินิจ โดยการวางหลักกฎหมาย/มาตรา ปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง สรุปคำตอบ และสอดคล้องกับมานิตย จุมปา (2555 : 103-104) กล่าวไว้ว่าการตอบข้อสอบแบบวางหลักนี้เป็นการอธิบายหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่โจทย์ให้เสียก่อนแล้วจึงนำหลักกฎหมายมาปรับกับข้อเท็จจริง เพื่อวินิจฉัยหาคำตอบของปัญหา

ประเด็นเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนนของผู้ตรวจข้อสอบวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท พบว่าสัดส่วนการให้คะแนนตามเกณฑ์ของผู้สอน คือ หลักกฎหมาย วินิจฉัยและสรุป โดยให้คะแนนหลักกฎหมาย/มาตรา 5 คะแนน วินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง 15 คะแนน และสรุปคำตอบ 5 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์นักศึกษาที่ส่วนมากเห็นว่าเกณฑ์การให้คะแนนของผู้ตรวจข้อสอบวิชากฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัทควรแบ่งสัดส่วนระหว่างหลักกฎหมาย วินิจฉัยและสรุป เป็นต้นี้ หลักกฎหมาย/มาตรา 5 คะแนน วินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง 15 คะแนน และสรุปคำตอบ 5 คะแนน แต่ก็มีนักศึกษาบางส่วนเห็นว่าควรเพิ่มคะแนนหลักกฎหมายเป็น 10 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับยงยศ เอี่ยมทอง (2547 : 5) กล่าวไว้ว่าการแบ่งคะแนนในข้อนี้ๆ ออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนของหลักกฎหมายกับส่วนของการวินิจฉัยข้อเท็จจริงโดยอาศัยหลักกฎหมายที่ยกมานั้น โดยคะแนนทั้งสองส่วนนี้จะแบ่งเท่าๆ กัน ซึ่งในบางครั้งอาจให้คะแนนในส่วนหลักกฎหมายมากกว่า เช่น คะแนนเต็ม 20 คะแนน อาจแบ่งให้หลักกฎหมาย 10-20 คะแนน ส่วนวินิจฉัยอยู่ระหว่าง 8-10 คะแนน เป็นต้น

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ให้นักศึกษาได้คะแนนน้อยและสอบไม่ผ่านในรายวิชานี้ คือ การวินิจฉัยปัญหากฎหมายที่ไม่ถูกต้องหรือผิดตรงคำตอบ กล่าวคือ นักศึกษาไม่สามารถปรับบทกฎหมายกับข้อกฎหมายได้อย่างถูกต้องตามประเด็นคำถามของข้อสอบ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการไม่มีความรู้ความเข้าใจหลักกฎหมาย/บทบัญญัติของกฎหมายอย่างถ่องแท้จึงไม่สามารถวินิจฉัยประเด็นปัญหาของข้อสอบได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักสำคัญในการเขียนตอบข้อสอบของยงยศ เอี่ยมทอง (2547 : 3) ที่กำหนดไว้ว่าการเขียนตอบข้อสอบที่ดีควรประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้ 1) ตอบถูกต้องตรงประเด็นและครบถ้วน 2) ภาษาที่ใช้ต้องเป็นภาษากฎหมาย 3) ชัดเจน กระชับรัดกุม ไม่ฟุ่มเฟือย 4) ลายมือเขียนต้องอ่านง่ายและสะอาด 5) ทำไม่ผิดคำสั่ง ดังนั้นการจะสอบผ่านวิชากฎหมายและได้คะแนนดีนั้นจึงขึ้นอยู่กับการเขียนตอบข้อสอบที่ถูกต้องครบถ้วนทุกข้อทุกประเด็นอย่างมีหลักการและเหตุผลทางกฎหมายด้วย จากการสัมภาษณ์พบว่าวิธีการที่จะทำให้ให้นักศึกษาสอบผ่านวิชากฎหมายได้ เรียงตามลำดับ ดังนี้ เขียนตอบข้อสอบได้ดี อ่านหนังสือมาก ท่องจำตัวบทกฎหมายได้ และเข้าเรียนทุกครั้ง แต่อย่างไรก็ดีเหตุผลที่นักศึกษา

สอบไม่ผ่านรายวิชานี้ก็สอดคล้องกับการประเมินตนเองของนักศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์เพราะ นักศึกษาให้คะแนนตนเองในระดับ 3, 4 และ 5 คะแนน ซึ่งนักศึกษายังเห็นข้อบกพร่องในการเขียนตอบ ข้อสอบของตนเอง โดยให้เหตุผลไว้ว่า “เพราะบรรยายไม่ค่อยตรงกับตัวโจทย์ เขียนไม่ทัน อ่านหนังสือไม่ตรงกับข้อสอบ” “เพราะข้าพเจ้ายังปรับบทกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริงไม่ชัดเจน” “เพราะมีปัญหาในการจำตัวบทและทำให้ไม่สามารถนำมาเขียนวินิจฉัยให้สอดคล้องและถูกหลักได้” “เพราะเวลาว่างหลักกฎหมายลืมเลขมาตราและจำเลขมาตราได้แต่ลืมหลักกฎหมาย วินิจฉัยยังไม่ตรงกับประเด็นข้อปัญหาที่ถามเท่าไร แต่สรุปได้ พอเข้าใจความคิดของตัวเอง” “เพราะยังไม่สามารถท่องจำตัวบทกฎหมายได้หมด และไม่ค่อยอ่านหนังสือ” และ “เพราะคิดว่าเราทำได้ไม่เต็มที่ ต้องเว้นระยะของตนเองออกเพื่อเป็นแรงผลักดันให้ตัวเองไม่ถึง 10 คะแนน ตัวเราคิดว่าคะแนนเราสูง การพัฒนาของเราจะช้าหรือไม่พัฒนาเลย” “เพราะ ในการเขียนข้อกฎหมายยังเขียนไม่ครบตามข้อเท็จจริงและวินิจฉัยยังไม่ละเอียด” “เนื่องจากในบางครั้งการอธิบายไม่ดีพอ เนื่องจากการวางแผนในการเขียนผิดพลาด”

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย เพื่อให้สอบผ่านวิชากฎหมายได้ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

- 1) ควรจะเริ่มจากการตีโจทย์คำถามให้เข้าใจก่อนจึงจะสามารถเขียนตอบข้อสอบได้
- 2) วางหลักกฎหมายให้ถูกต้องกับการกระทำความผิดหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ๆ วินิจฉัยให้ได้ว่ามีความผิดหรือไม่ และมีความผิดในเรื่องใดพร้อมสรุปให้ตรงประเด็น และหากเป็นกฎหมายแพ่ง ตอบโดยต้องเขียนหลักกฎหมาย และวินิจฉัยให้ตรงกับข้อเท็จจริงคำถาม สรุปให้สั้นและเข้าใจง่าย และให้ครบทุกข้อ
- 3) อาศัยการสังเกตข้อสอบเก่าของแต่ละมหาวิทยาลัยในการเขียนตอบข้อสอบ
- 4) การอ่านเนื้อหาและใจความสำคัญ จุดมุ่งหมายของกฎหมายนั้น ๆ และนำปัญหาข้อเท็จจริงปรับกับหลักกฎหมายและค้นสรุปข้อเท็จจริงนั้น ๆ

จากข้อเสนอแนะทางการแก้ไขปัญหาการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายของนักศึกษาข้างต้น สอดคล้องกับมานิตย์ จุมปา (2555 : 102-103) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีคิดเพื่อตอบข้อสอบตุ๊กตา ผู้ตอบข้อสอบ จะต้องคิดเพื่อตอบคำถาม ดังต่อไปนี้ 1) ประเด็นในคำถามเป็นเรื่องอะไร 2) มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย บัญญัติในประเด็นเรื่องนั้นอย่างไร 3) ข้อเท็จจริงที่โจทย์ให้มาเมื่อยกมาปรับกับข้อกฎหมายแล้ว จะมีผลในทางกฎหมายอย่างไร ซึ่งหากนักศึกษามีทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมาย โดยต้องรู้และเข้าใจ หลักเกณฑ์การเขียนข้อสอบแบบสามส่วน มีความรู้ความเข้าใจหลักกฎหมายที่ถูกต้องแม่นยำ และมีความสามารถในการปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริงตามโจทย์ได้อย่างถูกต้อง ย่อมจะทำให้สอบผ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบวิธีการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายในรายวิชากฎหมายลักษณะทาง หุ้นส่วนและบริษัทที่สอบไม่ผ่าน (F) กับเกณฑ์การตรวจคำตอบของข้อสอบ

จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การเขียนตอบข้อสอบของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 9 คน นี้ เมื่อนำผลคะแนนมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินผลหรือเกณฑ์การตรวจข้อสอบ พบว่าคะแนนในส่วนของการวางหลักกฎหมาย/มาตรา มีคะแนนที่สูงกว่าคะแนนส่วนการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายและคะแนนส่วนการสรุป โดยผลคะแนนการวินิจฉัยปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริง ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 จำนวน 9 คน และคะแนนการสรุป ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 จำนวน 9 คนเช่นเดียวกัน ซึ่งคะแนนที่ได้จากการตรวจข้อสอบ พบว่ามีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์การตรวจข้อสอบในแต่ละด้าน แสดงให้เห็นว่าเมื่อนักศึกษาเขียนตอบกฎหมายโดยวินิจฉัยปรับบทกฎหมายไม่ถูกต้องตามองค์ประกอบจะส่งผลกระทบต่อ การสรุปคำตอบที่ผิดไปด้วย ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การวินิจฉัยปัญหากฎหมายที่ธานินทร์ กรัยวิเชียร (2556 : 156-157) กล่าวไว้ว่า วิธีการวินิจฉัยปัญหากฎหมายที่ยอมรับกันทั่วไปว่าให้ผลดีที่สุด มีเกณฑ์กำหนด คือ (1) กำหนดประเด็นในปัญหานั้นให้ชัดเจน (2) พิจารณาประเด็นนั้นทุกแง่มุมและหาคำตอบต่าง ๆ ที่จะเป็นไปได้ (3) ทิ้งปัญหาเรื่องนั้นไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง แล้วจึงพิจารณาคำตอบอีกครั้ง และ (4) พิจารณาเลือกคำตอบที่ดีที่สุด จากบรรดาคำตอบที่ได้เลือกสรรไว้ก่อนหน้าแล้ว นอกจากนี้การเขียนตอบข้อสอบให้ได้คะแนนดี ยังมีปัจจัยเกี่ยวกับการจับประเด็น การเรียงลำดับข้อเท็จจริงที่จะนำมาปรับกับหลักกฎหมาย หากปัญหาข้อใดเกี่ยวข้องกับกฎหมายบทใดหรือมาตราใดการเขียนจะต้องพยายามเขียนโดยใช้ภาษาและถ้อยคำสำนวนของตัวบทกฎหมายมาตรานั้นๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จะทำให้ได้คะแนนดีตามที่คมกริช วัฒนเสถียร (2559 : 70) การวินิจฉัยจึงเป็นมาตรวัดความรู้ความเข้าใจของผู้เขียนตอบข้อสอบว่านอกจากจดจำตัวบทบัญญัติได้แล้วยังสามารถนำหลักกฎหมายนั้นมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและชัดเจน การเขียนตอบข้อสอบกฎหมายให้มีประสิทธิภาพจึงขึ้นอยู่กับ การฝึกฝนสอดคล้องกับการสัมภาษณ์นักศึกษาที่เสนอแนวทางว่า “อาศัยการสังเกตข้อสอบเก่าของแต่ละมหาวิทยาลัยในการแก้ไขในการเขียนตอบข้อสอบ” และนักศึกษาส่วนมากเห็นว่าวิธีการที่จะทำให้ นักศึกษาสอบผ่านวิชากฎหมายได้ คือ “เขียนตอบข้อสอบได้ดี” สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินตนา สุริยะศรี อากร สุนทรชัย และยุพดี ทองโคตร (2556) พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบประเภทอรรถนัยสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกทักษะที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และนักศึกษาเห็นว่าวิธีนี้มีประโยชน์มาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมล โพธิเย็น (2547) ที่กล่าวว่าผู้เรียนควรฝึกฝนพัฒนาความสามารถในการตอบข้อสอบประเภทอรรถนัย ด้วยการวางแผนให้ผู้เรียนมีการฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบประเภทอรรถนัยโดยการทำกิจกรรมในการฝึกร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างเป็นระบบ

การเขียนตอบข้อสอบกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญที่นักศึกษากฎหมายควรฝึกฝนและพัฒนาให้เก่งขึ้น ควบคู่ไปกับการทำความเข้าใจเนื้อหาของวิชาที่เรียน เพราะแม้จะสามารถตอบคำถามของข้อสอบได้ แต่หากไม่สามารถเขียนอธิบายความคิดความเข้าใจดังกล่าวออกมาอย่างถูกต้องผ่านสมุดเขียนตอบ

ภายในเวลาสอบ 3 ชั่วโมงตามที่กำหนดได้ ย่อมทำให้คะแนนที่จะได้ลดน้อยลงตามผลของการเขียนตอบที่จะเป็นตัวถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ดังนั้นนักศึกษากฎหมายจึงต้องมีหลักในการตอบข้อสอบกฎหมายตามที่หยุด แสงอุทัย (2530 : 29-36) กล่าวไว้ดังนี้ 1) การเขียนคำตอบนั้น ต้องเขียนในลักษณะที่ว่าผู้ตรวจข้อสอบไม่มีความรู้ในทางวิชากฎหมาย 2) ในการตอบข้อสอบต้องใช้ถ้อยคำให้ชัดเจน อย่าใช้คำกำกวมหรือมีความหมายเป็นสองนัย 3) การเขียนตอบควรเขียนให้อ่านง่ายและอย่าเขียนหวัดจนเกินไป 4) การตอบไม่ควรจะสั้นเกินไปหรือยาวเกินไป 5) อย่าเพิ่งลงมือตอบในขณะที่จิตใจยังตื่นเต้นอยู่ 6) ต้องอ่านคำถามให้ตลอดและพยายามตรึกตรองว่าประสงค์ให้ตอบอย่างไร 7) อย่าตอบในสิ่งที่ไม่ได้ถาม 8) ก่อนตอบควรจะบันทึกย่อ ๆ ถึงหัวข้อที่จะตอบ 9) ต้องเลือกตอบข้อง่ายเสียก่อน 10) ต้องระวังความคิดฉกฉวยที่เกิดขึ้นในช่วงใกล้เวลาส่งคำตอบ และ 11) อย่าเขียนเรื่องส่วนตัวลงในคำตอบ จึงกล่าวสรุปได้ว่า ข้อค้นพบคือนักศึกษากฎหมายจำต้องฝึกฝนทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายตั้งแต่เข้าเรียนในชั้นปี 1 อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ แม้จะอยู่ชั้นปีที่ 3 แล้วก็ตาม โดยนักศึกษาต้องรู้และเข้าใจหลักเกณฑ์การเขียนข้อสอบแบบ IRAC และแบบสามส่วน และต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักกฎหมายที่ถูกต้องแม่นยำ และมีความสามารถในการปรับบทกฎหมายกับข้อเท็จจริงตามโจทย์อันจะทำให้สรุปคำตอบได้ถูกต้องด้วย หากทำได้เช่นกล่าวมานี้แล้วย่อมจะส่งผลทำให้สอบผ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการเขียนตอบข้อสอบวิชากฎหมายลักษณะทางหุ่นส่วนและบริษัท สามารถเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเขียนตอบข้อสอบกฎหมายตั้งแต่เข้ามาเป็นนักศึกษาใหม่ และอาจารย์ผู้สอนต้องสอนโดยเน้นทักษะการเขียนตอบข้อสอบให้นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการเขียนตอบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจนเกิดความเชี่ยวชาญ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบแบบอัตนัยผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะด้วยตนเอง และสามารถตรวจสอบผลคะแนนด้วยตนเอง

2) การสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนตอบข้อสอบอัตนัยรายวิชากฎหมายอื่น ๆ

3) การเปรียบเทียบเกณฑ์การประเมินผลของรายวิชากฎหมายที่สอบด้วยข้อสอบอัตนัยแบบตุ๊กตากับข้อสอบแบบบรรยาย

เอกสารอ้างอิง

- กมล โพธิเย็น. (2547). รูปแบบการพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างเสริมความสามารถ
ด้วยทักษะการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้แนวคิดทฤษฎี
ไตรอาร์ชิกและวิธีการ สแกฟโฟลด์. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมกริช วัฒนเสถียร. (2559). คู่มือนักศึกษากฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
บัณฑิตไทย.
- จินตนา สุริยะศรี, อามร สุนทรชัยและยุพดี ทองโคตร. การพัฒนาความสามารถในการเขียนคำตอบ
ข้อสอบประเภทอัตนัย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
ราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี. การประชุมหาตใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 “การวิจัยเพื่อพัฒนา
สังคมไทย”, 10 พฤษภาคม 2556. หน้า 349-356.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2556). คำแนะนำนักศึกษากฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มานิตย์ จุมปา. (2555). การศึกษากฎหมายและการตอบข้อสอบกฎหมาย (สำหรับผู้เริ่มต้น).
พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- ยงยศ เอี่ยมทอง. (2547). คู่มือนักศึกษาเขียนตอบข้อสอบวิชากฎหมาย ภาคสอง. กรุงเทพฯ :
ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร.
- หยุด แสงอุทัย. (2530). การศึกษาวิชากฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประกายพริก
_____. (2537). วิชากฎหมายพร้อมด้วยคำถามและคำตอบข้อสอบ ชั้นปริญญาตรีนิติศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประกายพริก.